
INSTYTUT BADAŃ NAD GOSPODARKĄ RYNKOWĄ

80 - 227 Gdańsk ul. Do Studzienki 63

tel. (0-58) 341 39 77, 341 15 35

fax (0-58) 341 06 20

Zyta Gilowska

**Projekt ustawy o
GŁÓWNYM INSPEKTORZE FINANSÓW PUBLICZNYCH**

Wersja robocza

Lublin, marzec 1998

Założenia - przepisy konstytucyjne

Art. 61

1. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

(...)

4. Trybu udzielania informacji (, ...), określają ustawy.

Art. 146

(...)

4. W zakresie i na zasadach określonych w konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:

(...)

- (6) kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwała zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,

(...)

Art. 171

1. Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności.
2. Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.

(...)

Art. 202

1. Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej.
2. Najwyższa Izba Kontroli podlega Sejmowi.
3. Najwyższa Izba Kontroli działa na zasadach kolegialności.

Art. 216

(...)

5. Nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto. Sposób obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto oraz państwowego długu publicznego określa ustawa.

Art. 226

(...)

2. Sejm rozpatruje przedłożone sprawozdanie i po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli podejmuje, w ciągu 90 dni od dnia przedłożenia Sejmowi sprawozdania, uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów absolutorium.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa zakres, zasady i tryb działania Głównego Inspektora Finansów Publicznych.

Art. 2

Ilekcioć w ustawie jest mowa o:

- 1) jednostce - rozumie się przez to Skarb Państwa, jednostkę samorządu terytorialnego oraz posiadające osobowość prawną związki jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) gminie - rozumie się przez to podstawową jednostkę samorządu terytorialnego z wyłączeniem miast na prawach powiatu,
- 3) powiecie - rozumie się przez to jednostkę samorządu terytorialnego powiatowego oraz miasta na prawach powiatu,
- 4) województwie - rozumie się przez to jednostkę samorządu terytorialnego wojewódzkiego,
- 5) sprawozdanie z wykonania budżetu - rozumie się przez to sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki przygotowane w trybie określonym w ustawie o finansach publicznych,
- 6) skonsolidowanym budżecie sektora publicznego - rozumie się przez to budżet sektora publicznego określony w ustawie o finansach publicznych,
- 7) sprawozdaniu finansowym Skarbu Państwa - rozumie się przez to sprawozdanie określone w ustawie o finansach publicznych, przygotowane według zasad określonych w ustawie o rachunkowości, przedłożone przez Radę Ministrów, zawierające w szczególności sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej, zbiorcze sprawozdanie finansowe państwowych pozabudżetowych instytucji publicznych, skonsolidowany budżet sektora publicznego oraz informację o stanie majątku Skarbu Państwa i innych państwowych osób prawnych będących jednostkami sektora publicznego,
- 8) sprawozdaniu finansowym jednostki samorządu terytorialnego - rozumie się przez to sprawozdanie określone w ustawie o finansach publicznych, przygotowane według zasad określonych w ustawie o rachunkowości, przedłożone przez zarząd jednostki,

- zawierające w szczególności: sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego i bilans jednostki samorządu terytorialnego,
- 9) zadłużeniu państwa - rozumie się przez to sumę wszystkich bezwarunkowych zobowiązań obciążających Skarb Państwa oraz jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
  - 10) badaniu sprawozdania finansowego - rozumie się przez to kontrolę księgową finansów jednostki przeprowadzoną w szczególowości i trybie określonym w ustawie o rachunkowości.

Art. 3

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych jest centralnym organem państwowym utworzonym dla wykonywania niezależnej kontroli i rewizji księgowej finansów publicznych w odniesieniu do Skarbu Państwa oraz samorządów województw, a także do sprawowania nadzoru nad wykonywaniem kontroli i rewizji księgowej finansów publicznych przez regionalne izby obrachunkowe w odniesieniu do pozostałych jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków.
2. Główny Inspektor Finansów Publicznych sprawuje nadzór nad komisjami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Art. 4

Główny Inspektor Finansów Publicznych jest powoływany przez Sejm na wniosek Marszałka Sejmu lub grupy co najmniej 50 posłów na 6 lat i może być ponownie powołany tylko raz.

Art. 5

Sejm odwołuje Głównego Inspektora Finansów Publicznych jeżeli:

- 1) zrzekł się on stanowiska,
- 2) został on skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione przestępstwo.

Art. 6

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej, ani wykonywać innych zajęć zawodowych.
2. Główny Inspektor Finansów Publicznych nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności politycznej.

3. Główny Inspektor Finansów Publicznych musi posiadać wyższe wykształcenie ekonomiczne oraz wyróżniać się wiedzą w zakresie finansów.

Art. 7

Główny Inspektor Finansów Publicznych ma prawo:

- 1) brać udział w posiedzeniach Sejmu,
- 2) uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ministrów.

Art. 8

Na wniosek Głównego Inspektora Finansów Publicznych Marszałek Sejmu powołuje jego dwóch zastępców.

Rozdział 2

Zadania Głównego Inspektora Finansów Publicznych

Art. 9

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych wykonuje badania corocznych sprawozdań finansowych:
  - 1) Skarbu Państwa,
  - 2) województw,
  - 3) miast liczących w dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok objęty sprawozdaniem co najmniej 400 tysięcy mieszkańców,
  - 4) Narodowego Banku Polskiego.
2. Sprawozdanie finansowe, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 przedstawia Rada Ministrów w trybie określonym w ustawie o finansach publicznych z dodatkowym uwzględnieniem:
  - 1) środków finansowych przekazywanych do Polski w ramach procesu integracji z Unią Europejską,
  - 2) informacji o rozmiarach oraz strukturze długu państwowego publicznego.
3. Sprawozdania finansowe, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i pkt 3 przedstawiają przewodniczący zarządów województw i przewodniczący zarządów miast w trybie określonym w ustawie o finansach publicznych.

4. Sprawozdanie finansowe, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 przedkłada Prezes Zarządu Narodowego Banku Polskiego w trybie określonym w ustawie o Narodowym Banku Polskim.

Art. 10

1. Celem badań wykonywanych przez Głównego Inspektora Finansów Publicznych jest formułowanie bezstronnych oraz niezależnych opinii o sprawozdaniach finansowych z punktu widzenia ich prawidłowości księgowej, rzetelności rachunkowej oraz legalności działań jednostek objętych tymi sprawozdaniami.
2. Opinia Głównego Inspektora Finansów publicznych w przedmiocie sprawozdania finansowego Skarbu Państwa jest podstawą opracowania przez rząd projektu uchwały o zamknięciu rachunków budżetu państwa oraz zatwierdzeniu przez Sejm sprawozdania finansowego Skarbu Państwa.
3. Opinie Głównego Inspektora Finansów Publicznych w przedmiocie sprawozdania z wykonania budżetu województwa jest podstawą opracowania przez zarząd województwa projektu uchwały o zamknięciu rachunków budżetu województwa.

Art. 11

Opinie Głównego Inspektora Finansów Publicznych w przedmiocie sprawozdań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski”.

Art. 12

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych sprawuje nadzór nad regionalnymi izbami obrachunkowymi w zakresie wykonywania przez te organy badań sprawozdań finansowych gmin i powiatów.
2. Sprawując nadzór, Główny Inspektor Finansów publicznych:
  - 1) określa - po zaciągnięciu opinii Ministra Finansów - wymagania formalne składające się na wykonywanie badań sprawozdań finansowych gmin i powiatów,
  - 2) przekazuje regionalnym izbom obrachunkowym objaśnienia do szczegółowych warunków, jakie winny spełniać wydawane opinie o sprawozdaniach finansowych gmin i powiatów,
  - 3) może przeprowadzać z własnej inicjatywy badania sprawozdań finansowych gmin lub powiatów,

- 4) rozpatruje odwołania gmin i powiatów od negatywnych opinii o ich sprawozdaniach finansowych.
3. Odwołania, o których mowa w ust. 2 pkt 4 są rozpatrywane w terminie 30 dni od daty ich doręczenia Głównemu Inspektorowi Finansów Publicznych.

Art. 13

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych sprawuje nadzór nad komisjami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.
2. Sprawując nadzór, Główny Inspektor Finansów Publicznych:
  - 1) powołuje komisję orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przez osoby pełniące funkcje organów administracji państwowej oraz przez osoby pełniące kierownicze stanowiska państwowe, orzekającą w I instancji,,
  - 2) powołuje główną komisję orzekającą jako komisję rozpatrującą odwołania od orzeczeń komisji orzekających w I instancji,
  - 3) występuje w roli strony postępowania w przypadku wniesienia odwołania do Naczelnego Sądu Administracyjnego wówczas, gdy wszczęcie postępowania przed komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej nastąpiło na wniosek Głównego Inspektora Finansów Publicznych,
  - 4) prowadzi rejestr orzeczeń w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej,
  - 5) przygotowuje raport o stanie dyscypliny budżetowej i przekazuje go Sejmowi oraz Prezesowi Rady Ministrów w terminie do 30 czerwca następnego roku budżetowego.

Art. 14

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych jest zobowiązany do przedstawienia Sejmowi, Senatowi i Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej opinii o projekcie ustawy budżetowej, a w szczególności o:
  - 1) zaawansowaniu wykonywania państwowych programów wieloletnich, jakie jest przewidywane w projekcie ustawy budżetowej,
  - 2) planowanych zmianach w poziomie oraz strukturze państwowego długu publicznego,
  - 3) projektowanym wykorzystaniu środków finansowych przekazywanych do Polski w ramach integracji z Unią Europejską,
  - 4) projektach tych części budżetu państwa, które włączane do projektu ustawy budżetowej przez Radę Ministrów bez zmian po otrzymaniu ich od organów wyszczególnionych w art. 150 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

2. Opinię, o której mowa w ust. 1 Główny Inspektor Finansów Publicznych przedstawia w terminie 30 dni od daty przekazania przez Radę Ministrów uchwalonego projektu ustawy budżetowej.

Rozdział 3

Inspektorat Finansów Publicznych

Art. 15

1. Główny Inspektor Finansów Publicznych wykonuje zadania przy pomocy Inspektoratu Finansów Publicznych
2. Organizację oraz zasady funkcjonowania Inspektoratu Finansów Publicznych określa statut nadany przez Marszałka Sejmu na wniosek Głównego Inspektora Finansów Publicznych.
3. Statut Inspektoratu Finansów Publicznych podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski”.

Art. 16

1. Projekt części budżetowej Głównego Inspektora Finansów Publicznych Minister Finansów włącza do projektu budżetu państwa.
2. Wykonanie części budżetowej Głównego Inspektora Finansów Publicznych kontroluje Sejm.

Art. 17

1. Kierownikiem Inspektoratu Finansów Publicznych jest Główny Inspektor Finansów Publicznych.
2. Pracownikiem nadzorującym lub wykonującym czynności kontroli księgowej może być osoba, która:
  - 1) ma obywatelstwo polskie,
  - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych,

- 3) korzysta z pełni praw publicznych,
  - 4) nie była karana za przestępstwa popełnione z winy umyślnej,
  - 5) ma wyższe wykształcenie prawnicze lub ekonomiczne.
3. W zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą do pracowników, o których mowa w ust. 2 stosuje się przepisy ustawy o służbie cywilnej.

Rozdział 3

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 18

W ustawie o regionalnych izbach obrachunkowych .....

(to jest łatwe do zrobienia, ale wymaga uprzedniego uzgodnienia treści art. 12 tego projektu i stosownych zmian w projekcie tekstu ustawy o finansach publicznych; moim zdaniem audytor prywatny nie jest dla sektora publicznego właściwy z wielu powodów – Zyta Gilowska)

Art. 19

W ustawie o rachunkowości .....

[to jest trudne do zrobienia - wymaga na pewno zmiany dotychczasowych art. 2 ust. 1 pkt 4 oraz art. 80 ust. 1 ustawy o rachunkowości a także rozbudowania rozdziału 5 i rozdziału 7 tej ustawy o stosowne postanowienia szczegółowe (to jest pierwsza możliwość) albo wprowadzenia do ustawy o rachunkowości nowego rozdziału dotyczącego badania i ogłaszania sprawozdań finansowych Skarbu Państwa i JST; ustalenia: bardziej precyzyjnego brzmienia art. 178 z II wersji projektu ustawy o finansach publicznych oraz przedyskutowania terminu „bilans” występującego w art. 215 ust. 1 pkt 2 II wersji projektu ustawy o finansach publicznych – Zyta Gilowska)